

De matrix als samengevatte dorpsvisie, uitgelegd door Frans Rymenans van De Walemmakers
--

Van bewonersbevraging naar een gedragen dorpsvisie voor Walem

Tijdens zijn toelichting schetste Frans Rymenans hoe de inwoners van Walem, een dorp binnen de stad Mechelen, samen werkten aan een toekomstvisie voor hun dorp. Hij ging in op het ontstaan van de Walemmakers, het participatietraject, de ontwikkeling van een dorpsvisie en de samenwerking met het lokaal bestuur. Centraal stond de ambitie om **Walem als dorp te behouden** en tegelijkertijd te zorgen voor **een leefbare, zorgzame en duurzame toekomst**.

1. Ontstaan van de Walemmakers

Vanuit deze bekommernis ontstonden de **Walemmakers**, een groep geëngageerde inwoners die wilden nadenken over de toekomst van hun dorp. Ook lokaal bestuur Mechelen wilde dat Walem zijn dorpse karakter kon behouden. Om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van wat er leefde bij de bevolking, werden deelnemers uit verschillende wijken geselecteerd. Er werd bewust gekozen voor een aanpak waarbij niet uitsluitend de gebruikelijke geëngageerde inwoners aan bod kwamen. Via diepte-interviews werden verschillende aspecten van de leefbaarheid onderzocht. Daarbij ging aandacht naar onder meer veiligheid, betrokkenheid bij het beleid en de relatie met het gemeentebestuur. De centrale vragen waren: wat zijn de sterke punten van Walem, wat loopt minder goed en welke verwachtingen hebben inwoners voor de toekomst?

2. Van bewonersbevraging naar gedeelde dromen

De resultaten van de bevraging via diepte-interviews werden verwerkt in een enquêterapport dat aan het toenmalige gemeentebestuur werd bezorgd. Vooraf werden de resultaten echter eerst teruggekoppeld naar de inwoners tijdens de bijeenkomst **'Dorp zoekt raad'**. Tijdens deze bijeenkomst kregen inwoners de kans om hun mening te geven over de resultaten en verder na te denken over de toekomst van Walem. Via een groot bord met de vraag *'Wat zijn jullie dromen voor Walem?'* werden toen ook bijkomende ideeën en verwachtingen verzameld. Ook deze dromen werden achteraf aan het stadsbestuur bezorgd. Hierdoor bleef de bevraging niet beperkt tot het verzamelen van meningen, maar vormde ze het vertrekpunt voor een breder gesprek over de toekomst van het dorp.

3. Drie werkgroepen werken de ideeën verder uit

Op basis van de resultaten en de verzamelde dromen werden drie thematische werkgroepen opgericht. Dat waren:

- **Aangenaam Walem:** aandacht voor de algemene leefbaarheid en de kwaliteit van de woonomgeving.

- **Warm Walem:** inzetten op ontmoeting, sociale verbondenheid en een zorgzame dorpsgemeenschap.
- **Veilig verkeren:** aandacht voor mobiliteit, verkeersveiligheid en veilig bewegen in en door het dorp.

De werkgroepen onderzochten hoe de wensen van de inwoners konden worden vertaald naar concrete acties. Daarbij werden verschillende vragen gesteld: welke maatregelen zijn nodig om de gewenste veranderingen te realiseren? Welke inspirerende voorbeelden bestaan er in andere dorpen? En hoe kunnen mogelijke acties daadwerkelijk opgestart worden? Uit dit alles groeide geleidelijk een samenhangende dorpsvisie die verder kijkt dan één gemeentelijke bestuursperiode.

4. Een toekomstvisie opgebouwd vanuit concrete noden

De dorpsvisie vertrok uitdrukkelijk vanuit de concrete resultaten van de bewonersbevraging. De wensen en bezorgdheden van de Walemnaars vormden de basis voor het uiteindelijke visiebeeld.

Er werd gekozen voor deze verschillende kenmerken die het toekomstige Walem moeten typeren:

- Een **leefbaar dorp**, waar het aangenaam is om te wonen.
- Een **zorgzaam dorp**, met aandacht voor elkaar en voor kwetsbare inwoners.
- Een **duurzaam dorp**, dat rekening houdt met toekomstige generaties.
- Een **groenblauw dorp**, met aandacht voor groen, water en de natuurlijke omgeving.
- Een **netwerkdorp** dat inwoners, verenigingen en andere lokale actoren met elkaar verbindt.

Om al deze kenmerken zowel concreet als goed zichtbaar te krijgen, werd een visiematrix aangemaakt. De verschillende gewenste dorpskenmerken werden daarin verticaal geplaatst, terwijl de belangrijkste leefbaarheidsdeterminanten horizontaal werden uitgewerkt: **wonen, ontmoeten en bewegen**. Op die manier kon voor elke determinant worden onderzocht hoe deze kan bijdragen aan de gewenste identiteit van Walem. Het thema 'werken en lokaal ondernemerschap' werd nog niet afzonderlijk opgenomen in deze visiematrix.

5. De dorpsvisie vertalen naar het gemeentelijk beleid

Het visierapport werd afgerond vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024.

De Walemmakers bezorgden het document aan alle politieke partijen. Met een aantal partijen werd de visie ook persoonlijk besproken. De bedoeling was om de verwachtingen van de inwoners tijdig onder de aandacht te brengen, zodat ze konden worden meegenomen bij de voorbereiding van het nieuwe gemeentelijk beleid. Ook tijdens de voorbereiding van de opmaak van het meerjarenplan (MJP) was er verschillende keren contact van de Walemmakers met het college van burgemeester en schepenen. Deze contacten leverden concrete resultaten op: verschillende wensen en voorstellen uit de dorpsvisie werden opgenomen in het meerjarenplan. Vooral de prioritaire aandachtspunten vonden grotendeels hun weg naar het gemeentelijk beleid. Dit toont aan dat een goed onderbouwde dorpsvisie die tijdig wordt voorgelegd en besproken, daadwerkelijk een invloed kan hebben op de beleidsvoorbereiding.

6. Opvolging en verdere samenwerking

Met de opname van verschillende voorstellen in het meerjarenplan is het traject niet afgerond.

De Walemmakers willen de uitvoering van de gemaakte beleidskeuzes blijven opvolgen, zowel met de inwoners als in overleg met het stadsbestuur. Daarbij blijft het belangrijk om na te gaan welke acties worden gerealiseerd en hoe de dorpsvisie verder kan evolueren. Telkens is de matrix bij dit alles een sleuteldocument.

Met het oog op de volgende gemeenteraadsverkiezingen willen de Walemmakers ook nadenken over een volgende passende aanpak. De nu opgedane ervaringen kunnen helpen om de toekomstige communicatie en samenwerking met de politiek nog gericht te organiseren.

7. Een dorp dat rust en levendigheid combineert

Een belangrijke vaststelling uit het gelopen traject is dat de Walemmaars twee behoeften willen verenigen. Enerzijds willen zij de rust, het groen en het dorpse karakter van Walem behouden. Anderzijds vinden zij het belangrijk dat hun dorp blijft leven, en wel door voldoende ontmoetingsmogelijkheden, activiteiten en sociale verbondenheid. Deze wensen hoeven elkaar niet uit te sluiten. Ze vormen juist een belangrijke uitdaging voor de verdere ontwikkeling van Walem.

Het doel is dus een dorp waar inwoners rustig en aangenaam kunnen wonen, maar waar tegelijkertijd voldoende ruimte blijft voor ontmoeting, verbinding en gemeenschapsleven.

8. Conclusie en belangrijkste inzichten

Het traject van de Walemmakers illustreert hoe een dorpsgemeenschap vanuit een brede bewonersbevraging kan komen tot een samenhangende langetermijnvisie die ook ingewerkt wordt in het gemeentelijk beleid.

De belangrijkste inzichten zijn:

- dat een succesvolle dorpsvisie vertrekt vanuit wat inwoners zelf belangrijk vinden;
- dat een goede terugkoppeling en thematische werkgroepen helpen om ideeën te verdiepen;
- dat concrete wensen vervolgens moeten worden vertaald naar haalbare acties.

Daarnaast blijkt het belang van de timing: door de visie vóór de gemeenteraadsverkiezingen af te ronden en tijdens de opmaak van het meerjarenplan actief met het bestuur in gesprek te gaan, konden de Walemmakers hun prioriteiten op het juiste moment onder de aandacht brengen.

De centrale boodschap van Frans Rymenans is dat een dorpsvisie meer kan zijn dan een verzameling wensen. Wanneer ze gedragen wordt door inwoners, inhoudelijk goed is uitgewerkt en op het juiste moment besproken wordt met het lokaal bestuur, kan ze richting geven aan het beleid over verschillende legislaturen heen. De vorm in een matrix is bij dit alles erg handig.

De uitdaging voor de komende jaren ligt in het verder opvolgen en realiseren van die visie, met behoud van het evenwicht tussen de rust en de levendigheid van Walem.